

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCIProjekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego**UNIA EUROPEJSKA**
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Wykład monograficzny - Chemiczna i radiochemiczna analiza środowiska		13.3.0702	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
null			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Chemii	Chemia	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
prof. dr hab. Bogdan Skwarzec; prof. UG, dr hab. Tomasz Puzyn			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		3	
Wykład		zajęcia - 30 godz.	
Sposób realizacji zajęć		konsultacje - 5 godz.	
zajęcia w sali dydaktycznej		praca własna studenta - 40 godz.	
Liczba godzin		RAZEM: 75 godz. - 3 ECTS	
Wykład: 30 godz.			
Cykl dydaktyczny			
2018/2019 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Wykład problemowy		Sposób zaliczenia	
- Wykład z prezentacją multimedialną		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		zaliczenie ustne	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu ustnego składającego się z pytań otwartych obejmujących wyłącznie zagadnienia wymienione w problematyce wykładu.	
Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia			
Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia w ramach danego przedmiotu:			
Student poprawnie odpowiada w formie pisemnej lub ustnej na pytania obejmujące analizę chemiczną i radiochemię środowiska (K_W05), zna współczesne kierunki rozwoju metod chemicznych, radiochemicznych i chemometrycznych (K_W11).			
Sposób weryfikacji nabrania kompetencji społecznych:			
W udzielanych odpowiedziach, student rozumie złożoność charakteryzowanego problemu, z dystansem podchodzi do informacji podawanych przez źródła uważane za wiarygodne (K_K01)			
Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi			
A. Wymagania formalne			
Student powinien mieć zaliczony wykład specjalizacyjny na studiach I stopnia: „Chemia i radiochemia środowiska”, oraz wykład monograficzny „Radiochemia środowiska i ochrona radiologiczna” na studiach II stopnia			
B. Wymagania wstępne			
Studenci zobowiązani są do zaliczenia obowiązkowych przedmiotów: ukończenie studiów chemicznych I stopnia o specjalności analityka i diagnostyka chemiczna, chemia żywności i chemia kosmetyków.			

Wykład monograficzny przeznaczony jest dla studentów chemii II stopnia oraz specjalności analityka i diagnostyka chemiczna, chemia obliczeniowa oraz technologia środowiska	
Cele kształcenia	
<ul style="list-style-type: none"> - Zapoznanie studentów z podstawami oraz metodami chemicznej i radiochemicznej analizy środowiska - Zaznajomienie studentów z zastosowaniami chemicznej i radiochemicznej analizy w badaniach środowiska lądowego i morskiego . - Zaznajomienie studentów z walidacją metod chemicznych i radiochemicznych - Zaznajomienie studentów z oceną ryzyka stwarzanego przez substancje chemiczne, w tym z zasadami funkcjonowania europejskiego systemu REACH oraz wynikających z niego obowiązków prawnych. - Zapoznanie studentów z możliwościami i ograniczeniami metod modelowania wykorzystywanych w ochronie środowiska ze szczególnym uwzględnieniem modeli QSAR/QSPR oraz MM. 	
Treści programowe	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza śladowa w badaniach środowiska, metody i techniki badań. 2. Promieniotwórczość naturalna i sztuczna, pierwiastki promieniotwórcze w przyrodzie, radiometria (spektrometria gamma, beta i alfa), dawki promieniowania jonizującego, radiotoksyczność i ochrona radiologiczna, źródła skażeń promieniotwórczych w środowisku naturalnym. 3. Walidacja w analizie chemicznej i radiochemicznej, kryteria oceny wyników analitycznych. 4. Specjacja i analiza specjacyjna pierwiastków toksycznych i radiotoksycznych 5. Oznaczanie radionuklidów gamma, beta i alfa promieniotwórczych a próbkach przyrodniczych 6. Wprowadzenie do metod chemometrycznych: specyfika danych wielowymiarowych; różnice pomiędzy statystyką chemiczną a chemometrią; obszar zainteresowań chemometrii; podział metod chemometrycznych; przegląd oprogramowania komputerowego realizującego metody chemometryczne (m.in. środowisko R, MATLAB, Statistica, Origin, SPSS) 7. Metody wstępnej kontroli danych chemometrycznych: problem brakujących danych oraz tzw. punktów odbiegających w kontekście wymagań metod chemometrycznych, transformacje zmiennych, normalizacja rozkładu, badanie korelacji i kowariancji pomiędzy zmiennymi. 8. Metody analizy struktury wewnętrznej wielowymiarowych danych chemicznych: podobieństwo obiektów w wielowymiarowej przestrzeni cech; hierarchiczna analiza skupień (HCA) jako przykład metody analizy podobieństwa; analiza głównych składowych (PCA) jako przykład metody poszukiwania projekcji. Przykłady wykorzystania tej grupy metod w analizie środowiska. 9. Modelowanie zjawisk i procesów z wykorzystaniem metod regresyjnych: regresja liniowa jednej i wielu zmiennych (LR i MLR); metody wyboru optymalnego zestawu zmiennych w modelu (wybór krokowy, wybór przy użyciu algorytmu genetycznego); walidacja modeli regresyjnych. Przykłady wykorzystania tej grupy metod w analizie środowiska. 	
Wykaz literatury	
A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):	
A.1. wykorzystywana podczas zajęć	
<ul style="list-style-type: none"> - Skwarzec B., <i>Polon, uran i pluton w ekosystemie południowego Bałtyku, Rozprawy i monografie</i>, 6, Instytut Oceanologii PAN, Sopot 1995. - Skwarzec B., <i>Radiochemia środowiska i ochrona radiologiczna</i>, Wydawnictwo DJ s.c, Gdańska, 2002. - Skwarzec B., <i>Analysis of radionuclides, In: Handbook of trace analysis: fundamentals and applications</i>, Ed: I. Baranowska, Springer, Switzerland, Charter 15, 431-453, 2015, ISBN 978-3-319-19613-8. - J. Mazerski – <i>Podstawy chemometrii</i>, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk, 2000 	
A.2. studiowana samodzielnie przez studenta	
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Analiza śladowa</i>, pod redakcją I. Baranowskiej, Wydawnictwo MALAMUT, Warszawa, 2013. - G.W van Loon, S.J. Duffy: <i>Chemia środowiska</i>. Wydawnictwo PWN (2008). ISBN: 978-83-01-15324-3. - T. Puzyn, A. Mostrąg-Szlichtyng, N. Suzuki, M. Haranczyk. <i>Metody chemometryczne w ocenie ryzyka: ilościowe zależności pomiędzy strukturą chemiczną a właściwościami (QSPR) dla nowych rodzajów zanieczyszczeń chemicznych</i>. W: Zuba D., Parczewski A. (Eds.): <i>Chemometria w nauce i praktyce</i>. Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków (2009). ISBN: 978-83-87425-38-8. 	
B. Literatura uzupełniająca:	
<ul style="list-style-type: none"> - Falandysz J. (1999): <i>Polichlorowane bifenyle (PCBs) w środowisku: chemia, analiza, toksyczność, stężenia i ocena ryzyka</i>. Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk. - S. D. Brown, R. Tauler, B. Walczak (red): <i>Comprehensive chemometrics: Chemical and biochemical data analysis</i>. Amsterdam: Elsevier, 2009 - R. Kramer: <i>Chemometric techniques for quantitative analysis</i>. New York: Marcel Dekker, Inc, 2005 - D. Zuba, A Parczewski (red.): <i>Chemometria w analizie: wybrane zagadnienia</i>. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, 2008 - JM. Dobosz: <i>Wspomagana komputerowo statystyczna analiza danych</i>. Warszawa: Akademicka Oficyna Wydawnicza EXIT, Warszawa 2004 	
Efekty kształcenia (obszarowe i kierunkowe)	Wiedza
<ul style="list-style-type: none"> K_W05: operuje poszerzoną wiedzą w zakresie studiowanej specjalności; K_W11: wykazuje się ogólną wiedzą na temat aktualnych kierunków rozwoju chemii jako nauki oraz najnowszych odkryć w tej dziedzinie; K_K01: zna ograniczenia własnej wiedzy, rozumie 	<p>Po ukończeniu kursu każdy student:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. definiuje podstawowe pojęcia z chemii środowiska i radiochemii, 2. zna i rozumie metody analityczne oraz spektroskopowe stosowane dla oznaczania ilościowego pierwiastków i nuklidów promieniotwórczych,

<p>konieczność dalszego kształcenia się i potrafi inspirować do tego inne osoby;</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. rozumie pojęcie i zastosowanie walidacji w analizie śladowej oraz rozróżnia i stosuje podstawowe kryteria oceny wyników analitycznych, 4. zna podstawowy podział metod chemometrycznych, wymieni zastosowania poszczególnych grup tych metod w chemii (analityce chemicznej, naukach sądowych, kosmetologii i innych); 5. wie, jakie oprogramowanie komputerowe realizuje poszczególne metody; 6. zna podstawy teoretyczne (algorytm działania) najważniejszych metod chemometrycznych: HCA, PCA, LR/MLR.
	<p>Umiejętności</p>
	<p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>Po ukończeniu kursu każdy student:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozumie potrzebę dalszego kształcenia się w zakresie chemii i radiochemii środowiska, 2. zna podstawowe zasady bezpiecznej pracy z substancjami toksycznymi i izotopami promieniotwórczymi, 3. uświadamia społeczeństwo o wpływie promieniotwórczości oraz substancji toksycznych na życie człowieka, 4. zna metody chemometryczne stosowane w chemicznej analizie próbek środowiskowych. 5. jest przekonany o korzyści wykorzystania komputera i wprowadzenia metod chemometrycznych do swojej codziennej praktyki badawczej potrafi uczestniczyć w dyskusji o problemach współczesnej ochrony środowiska opierając się na rzetelnie zweryfikowanych argumentach naukowych; 6. wykazuje możliwie samodzielne, aktywne podejście do problemów oraz kreatywność w pracy samodzielnej i zespołowej; 7. wykazuje nienaganną postawę etyczną w zakresie własności intelektualnej i praw autorskich.
<p>Kontakt</p>	
<p>bogdan.skwarzec@ug.edu.pl</p>	